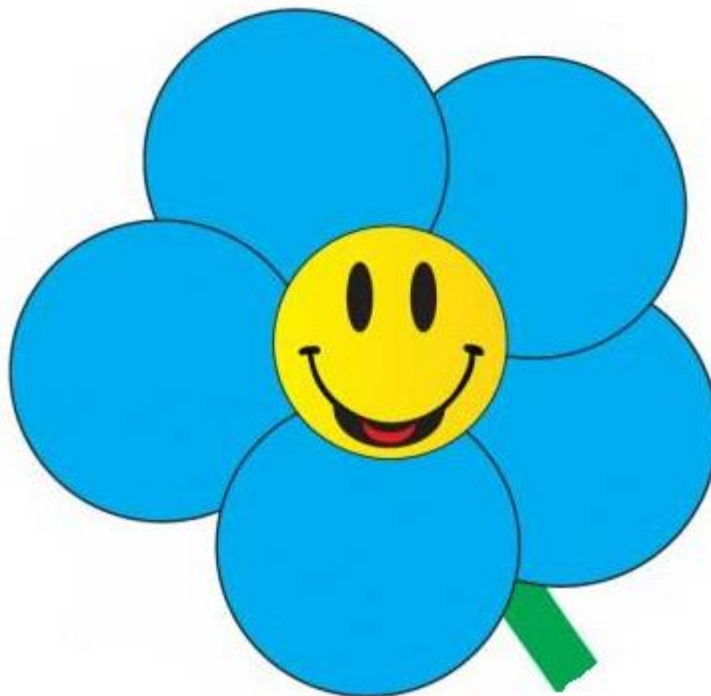

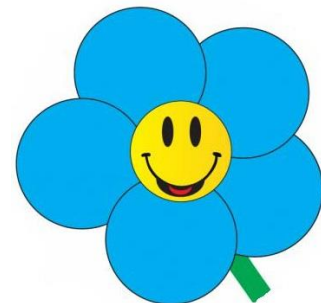
O nieprawidłowościach w rozwoju emocjonalnym dziecka

Opracowanie:
EMILIA GÓRCZYK

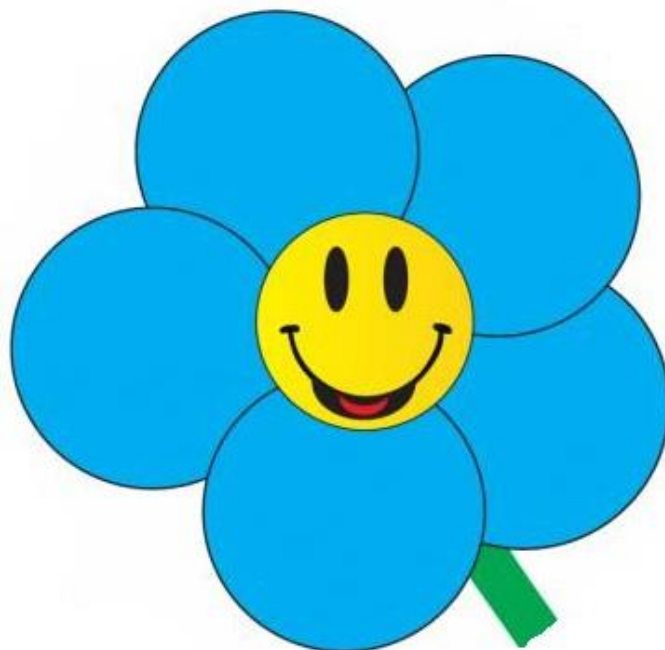

Dojrzałość emocjonalna dziecka

- * Jest procesem długotrwałym.
- * Jeżeli przebiega pomyślnie, można oczekiwać prawidłowego kształtowania się uczuć.
- * **Wszelkie zakłócenia rozwoju emocjonalnego** we wczesnym dzieciństwie utrudniają osiągnięcie dojrzałości emocjonalnej.
- * Dziecko nie rodzi się z gotowym repertuarem reakcji emocjonalnych.

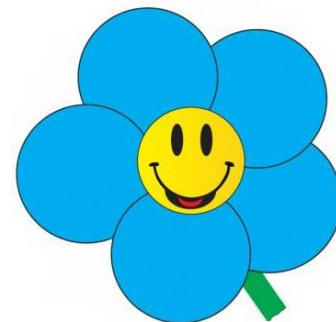

Co nie jest normą rozwojową?

Zaburzenia funkcjonowania

- * U małych dzieci występuje wiele zaburzeń funkcjonowania sprawiających rodzicom liczne trudności wychowawcze.
- * Do najczęściej spotykanych należą **zachowania z nadmierną lękliwością, z wybuchami złości czy zachowania agresywne**, które są na ogół uważane za normalne stany rozwojowe emocji związane z dynamicznie postępującym dojrzewaniem anatomicznym i czynnościowym ośrodkowego układu nerwowego.
- * Jeśli jednak nasilenie i częstotliwość tych zaburzeń jest tak znaczne, że dezorganizuje funkcjonowanie dziecka i rodziny można powiedzieć, że pojawiły się zachowania mające cechy **r e g r e s j i**, tj. typowe dla znacznie młodszego wieku.

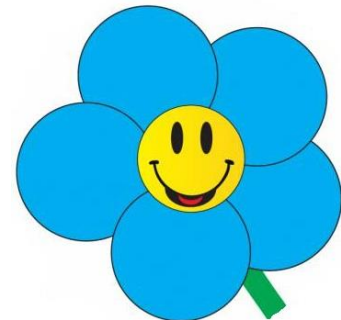
Lęk w wieku dziecięcym

- * Jest uznawany jest za typową dla wieku dziecka reakcją emocjonalną na różnego rodzaju doznania, przeżycia, bodźce płynące z otaczającego świata.
- * Częstość występowania takich reakcji ma związek z małym doświadczeniem dziecka, nieumiejętnością realistycznej oceny zjawiska itp.

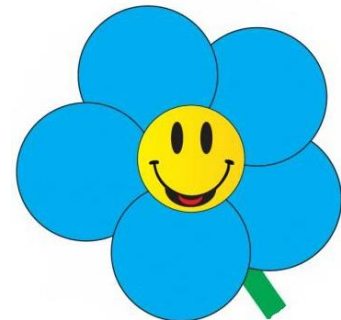
lęk

Lęk - jest stanem emocjonalnym, który może mieć związek z sytuacją zagrożenia, ale także często jest wynikiem myśli, fantazji, poczucia odrzucenia, osamotnienia (np. lęk przed śmiercią, utratą najbliższych - mimo, że nie ma żadnych realnych zagrożeń).

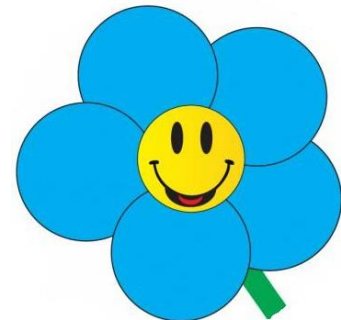
Strach

S t r a c h - jest główną reakcją obronną na zetknięcie się z obiektywnie istniejącym źródłem zagrożenia (np. widok dużego psa, obcego człowieka, gwałtownego hałasu) z uruchomieniem nierzadko gwałtownych reakcji ucieczkowych.

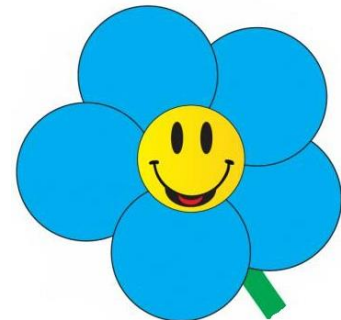
Fobie

- * silne, niepohamowane reakcje lękowe,
- * nie podlegają kontroli,
- * nie dają się racjonalnie uzasadnić,
- * często powstają podczas nagłego zetknięcia się z przerażającym obiektem (u dzieci często na widok owada, zwierząt),
- * u dzieci szczególnie nadwrażliwych, może utrwalić poczucie niepewności i zagrożenia,
- * dziecko może zacząć się wycofywać z kontaktów i nowych sytuacji.

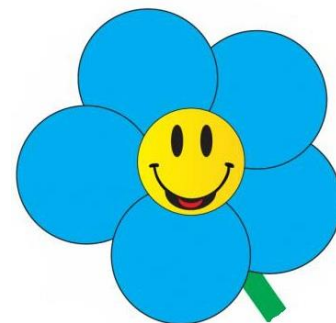
Do najczęstszych przyczyn wywołujących reakcje lękowe u dzieci przedszkolnych należą:

- * gwałtowny hałas (np. przejeżdżający ciężki pojazd, piorun),
- * widok osób obcych o niezwykłym wyglądzie,
- * nagłe zetknięcie się ze zwierzętami (np. szczekający pies) lub owadami (osy, pająki),
- * poczucie osamotnienia,
- * ciemność lub działanie wyobraźni (np. przesuwające się cienie za oknem czy na firance),
- * przeżycia związane z filmem czy zasłyszaną opowieścią.

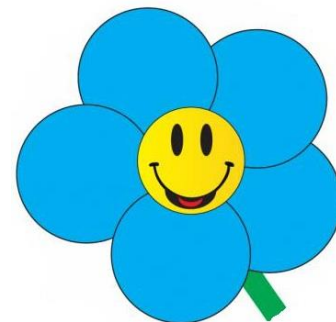
Norma rozwojowa

- * **Przejawy lęku** w wieku dziecięcym, będące wyrazem uzewnętrzniania przeżyć dziecka, **nie są zjawiskiem patologicznym i nie wymagają leczenia farmakologicznego**.
- * Wymagają jednak uwagi i właściwego pokierowania opieką wychowawczą.
- * Celem jest łagodzenie tych reakcji, trenowanie samodzielnego przekonania o bezzasadności poczucia zagrożenia, a nade wszystko zapewnienie poczucia bezpieczeństwa ze strony dorosłych.
- * Pozytywne wyniki daje podejście "krok po kroku", gdyż dziecko stopniowo przyzwyczaja się do tego, czego się boi.

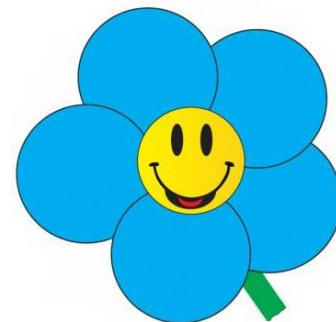
Przejawy agresywności u dzieci

- * U dziecka powyżej 2 lat następuje okres intensywnego poznawania świata oraz potrzeby usamodzielnienia się.
- * Ruchliwość dziecka oraz nieumiejętność oceny sytuacji zagrażających jego bezpieczeństwu wymaga nadzoru i uwagi ze strony osób dorosłych, którzy często zamiast wzmocnienia i aprobaty okazują zniecierpliwienie, nadużywają przestróg i zakazów, a nawet kar cielesnych.
- * **Surowe traktowanie dziecka z ograniczaniem mu swobody wyzwała w nim zachowania agresywne** (rzucanie i niszczenie zabawek, plucie, gryzienie, kopanie, rzucanie się na podłogę z krzykiem i płaczem).
- * Rzadziej zdarzają się działania agresywne skierowane przeciw własnej osobie (uderzanie głową o twardą powierzchnię, gryzienie ręki, wyrywanie włosów itp.) jako reakcja protestu na niepowodzenia w osiągnięciu zamierzonego celu.
- * **Zawstydzanie, karanie, okazywanie dezaprobaty** jeszcze bardziej nasila agresję, gdyż umacnia poczucie winy, odrzucenia i poniżenia.

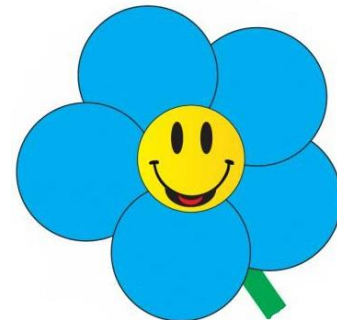
Przejawy agresywności u dzieci

- * U starszych dzieci, **4-5 letnich**, często spotykaną formą gniewu jest **agresja słowna**, z powtarzaniem ordynarnych słów, zwłaszcza wobec osób starszych. Im bardziej burzliwie dorośli reagują na taki typ zachowań dziecka tym bardziej pragnie ono zwrócić na siebie uwagę otoczenia.
- * Przyczyną zachowań agresywnych małego dziecka jest także **mała odporność na sytuacje trudne i niepowodzenia**. Natrafiając na przeciwności, których nie umie pokonać, wybuchą gniewem, krzyczy, nawet niszczy przedmioty swoich zainteresowań.

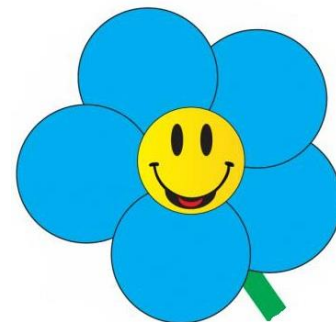
Zachowanie agresywne a postawa wychowawcza rodziny

- * Zachowania agresywne mogą być wzmacniane poprzez **niekonsekwentne postępowanie rodziców**. Mowa o sytuacjach, kiedy dziecko otrzymuje sprzeczne polecenia lub jego zachowanie jest tolerowane bądź karane w zależności od nastroju czy humoru rodziców.
- * Mało stanowczy i niekonsekwentni rodzice często "dla świętego spokoju" ustępują czy pozwalają na zachowania, które innym razem wywołują sprzeciw lub karę.
- * **Naśladowanie zachowań agresywnych osób dorosłych**, z którymi dziecko styka się, na co dzień i naśladuje je jako wzorzec uosobienia siły, znaczenia, dorosłości to jedna z ważniejszych przyczyn powstawania zachowań agresywnych u dzieci.

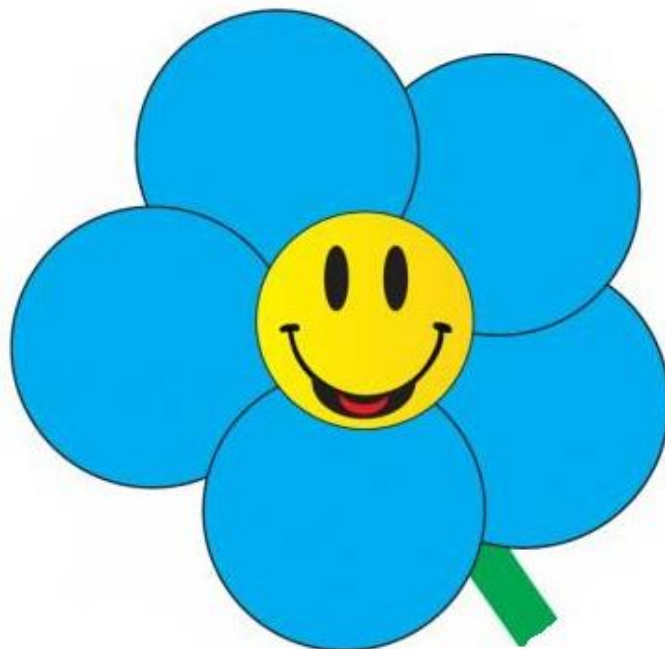

Jak radzić sobie z agresją dziecka

- * Jeśli chcemy, by dziecko nie było agresywne musimy **uczyć je rozumieć własne uczucia, radzenia sobie w sytuacjach dla niego trudnych oraz zapobiegać występowaniu wybuchów agresji.**
- * Niekiedy wystarczy ograniczenie zbyt licznych zakazów do koniecznych i okazywanie większego zainteresowania, umiejętne kierowanie aktywnością dziecka, stosowanie pozytywnych wzmocnień wobec zachowań pożądanых a nade wszystko unikanie kar, zwłaszcza cielesnych.
- * W sytuacjach, kiedy dziecko swym agresywnym zachowaniem wymusza osiągnięcie upragnionego celu, **należy umiejętnie odwrócić jego uwagę, z opanowaniem i konsekwencją nie reagować na takie działania, by nie wzmacniać nieakceptowanych postaw.**

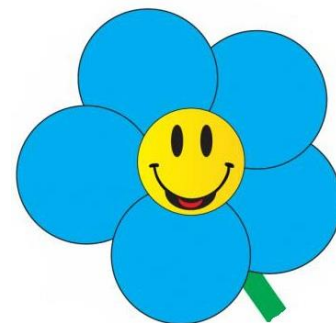

Co jeszcze nie jest normą rozwojową?

Główne zaburzenia emocjonalne występujące u dzieci:

- * reaktywne zaburzenie przywiązania
- * lęk separacyjny
- * mutyzm wybiórczy
- * **fobie** np. normalny strach przeradza się w fobie wówczas, gdy zachwane zostają jego proporcje co do rzeczywistego zagrożenia, jakie stanowi dany obiekt;
- * **depresja dziecięca**

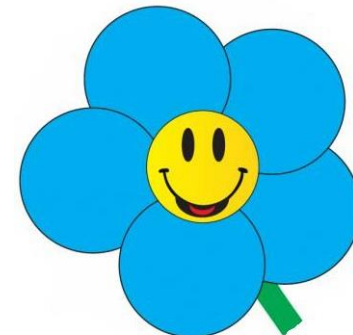
Reaktywne zburzenia przywiązania w dzieciństwie

- * utrwalone, nieprawidłowe wzory interakcji społecznych,
- * lękliwość, nadmierna czujność, nie zmieniające się pod wpływem pocieszenia,
- * ograniczenie interakcji z rówieśnikami,
- * agresja wobec siebie i innych,
- * poczucie nieszczęścia,
- * mogą występować zaburzenia wzrostu i przybierania na wadze,
- * początek przed 5 r.ż.

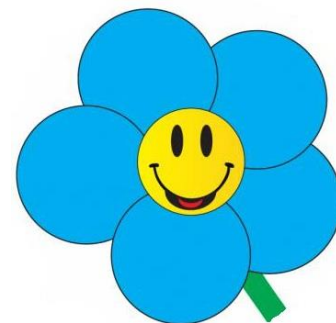
Lęk przed separacją w dzieciństwie

- * nawracające uczucie silnego dyskomfortu wobec realnego lub przewidywanego rozstania z domem lub osobami bliskimi,
- * stałe zamartwianie się możliwością utraty osób bliskich, lub nieszczęścia, jakie może na nie spaść,
- * odmowa chodzenia do przedszkola/szkoły z lęku przed rozstaniem,
- * stale odmawianie kładzenia się spać bez bliskiej osoby w domu,
- * powtarzające się koszmarne sny na temat separacji,
- * powtarzające się skargi na dolegliwości fizyczne (ból głowy, brzucha, nudności, wymioty) w sytuacji oddzielenia od osób bliskich.

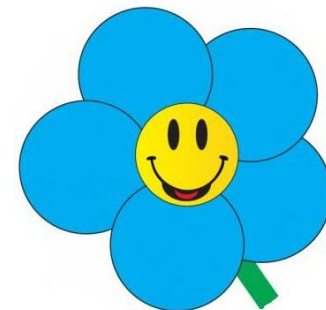
Mutyzm wybiórczy

- * wybiórczość mówienia: dziecko mówi tylko w pewnych sytuacjach (najczęściej w domu), a milczy w innych;
- * poziom rozumienia mowy jest prawidłowy lub bliski prawidłowemu;
- * poziom kompetencji w posługiwaniu się mową wystarczy do społecznego komunikowania się;
- * brak objawów całościowych zaburzeń rozwoju, schizofrenii, lęku separacyjnego.

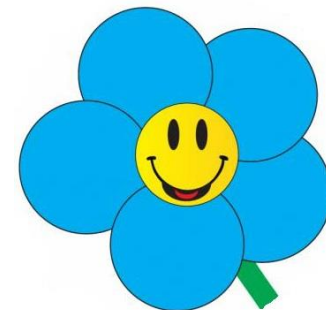
Najczęstsze objawy depresji występującej u dzieci:

- * smutek, poczucie beznadziei, brak zainteresowania rzeczami, które wcześniej dziecko cieszyło się;
- * ograniczenie kontaktów z rówieśnikami;
- * pobudzenie;
- * drażliwość;
- * nieśmiałość, bojaźliwość;
- * zmienność nastrojów;
- * różnego rodzaju fobie;
- * bóle głowy, żołądka, które są powodem opuszczania zajęć w przedszkolu lub szkole;
- * trudności w koncentracji uwagi;
- * problemy z pamięcią;
- * niska samoocena;
- * zmiana zwyczajów dotyczących snu i jedzenia;
- * myśli rezygnacyjne.

Dziękuję za uwagę

Emilia Górczyk

literatura

- * Frances I., Louise Bates Ames, Sidney M. Baker "Rozwój psychiczny dziecka od 0 do 10 lat", Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 1992.
 - * Caterine Lee "Wzrastanie i rozwój dziecka", WS i P, Warszawa 1997.
 - * M. Przetacznik-Gierowska, G. Makięto-Jarża, Psychologia rozwojowa i wychowawcza wieku dziecięcego, WSiP, Warszawa 1985.
 - * Halina Wojtyca „Rozwój emocjonalny dziecka”, Publikacje Edukacyjne: Publikacja nr 2251 rok szkolny 2005/2006.
 - * <http://www.publikacje.edu.pl/publikacje.php>
-
- * <http://przedszkolepomaranowice.edupage.org>

